

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Котвицька Наталія Миколаївна

доктор економічних наук,

доцент кафедри економіки, фінансів та обліку

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0864-1470>

Скородід Сергій Геннадійович

аспірант кафедри економіки, фінансів та обліку

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3385-0325>

Анотація. В статті розглядається інноваційний потенціал підприємств як важливий фактор їхнього розвитку та конкурентоспроможності. Акцентована увага на організаційно-економічних детермінантах, що впливають на формування та ефективне використання інноваційного потенціалу в умовах сучасної економіки. Особлива увага приділяється таким аспектам, як оптимізація управлінських процесів, удосконалення фінансової структури підприємства та розвиток кадрового потенціалу. Особливо обговорюються методи та стратегії інтеграції інновацій в діяльність підприємств, а також роль інвестицій у стимулюванні інноваційного розвитку. Визначено важливість створення сприятливого організаційного середовища для розвитку інновацій. Підкреслено значення інтеграції наукових розробок та технологій у виробничі процеси, що дозволяє підприємствам зберігати конкурентні переваги в умовах глобалізації та технологічних змін.

Ключові слова: інноваційний потенціал, підприємство, інноваційний клімат, розвиток, ефективність, детермінанти.

Актуальність проблеми. У сучасних умовах глобалізації, цифровізації та швидкого розвитку технологій питання формування й ефективного використання інноваційного потенціалу підприємств набуває особливої актуальності. Конкурентоспроможність економіки дедалі більше залежить від здатності бізнесу впроваджувати нові ідеї, продукти, послуги та бізнес-моделі. Інноваційний потенціал є не лише індикатором здатності підприємства адаптуватися до змін, але й запорукою його довгострокового розвитку. Водночас українські підприємства стикаються з низкою проблем у процесі інноваційної діяльності. Серед них можна виділити недостатнє фінансування, нестачу кваліфікованих кадрів, слабку інтеграцію в глобальні інноваційні ланцюги та низький рівень співпраці між бізнесом і науковою спільнотою. Це обмежує їхню здатність генерувати нові знання, впроваджувати сучасні технології та займати конкурентні позиції на світових ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сутності та структури інноваційного потенціалу, факторів, що на нього впливають, а також

розробка методичних підходів до його оцінювання стали об'єктом досліджень таких вчених, як Л.І. Федулова [8], С.М. Ілляшенко [6], М.К. Бондарчук [1], М.П. Войнаренко [2], В.А. Гришко [3], В.І. Захарченко [5], В.В. Гурочкіна [4] та інших. На сьогодні в науковій літературі представлено різноманітні підходи, що підкреслює актуальність даної теми та визначає її вибір як у науковому, так і в практичному аспектах.

Мета статті: дослідити організаційно-економічні детермінанти формування та використання інноваційного потенціалу підприємств у сучасних умовах. Зокрема, вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на рівень інноваційності підприємств.

Результати дослідження. Інноваційний потенціал підприємства є багатоаспектним поняттям, що охоплює здатність організації створювати, впроваджувати та використовувати інновації для забезпечення стійкого розвитку. У науковій літературі це поняття трактується по-різному залежно від дослідницького контексту [5; 6]:

– загальне визначення: інноваційний потенціал розглядається як сукупність ресурсів (мате-

ріальних, фінансових, інтелектуальних), компетенцій і можливостей підприємства, необхідних для здійснення інноваційної діяльності;

– функціональне визначення: за думкою таких дослідників, як А.І. Тюлін і С.В. Мочалов, інноваційний потенціал є сукупністю можливостей підприємства щодо розробки, впровадження та комерціалізації інноваційних продуктів або процесів;

– системне визначення: Є.М. Долішній акцентує увагу на інноваційному потенціалі як системі, яка інтегрує наукові знання, технологічні можливості, управлінські здібності та організаційні ресурси [7].

Таким чином, інноваційний потенціал слід розглядати як складний, інтегрований показник, що визначає рівень готовності підприємства до інноваційних трансформацій.

Інноваційний потенціал підприємства складається з низки взаємопов'язаних елементів, кожен з яких відіграє ключову роль у забезпеченні інноваційної спроможності організації (табл. 1).

Організаційно-економічні фактори мають вирішальне значення у формуванні та ефективному використанні інноваційного потенціалу. Їх вплив проявляється через такі ключові аспекти [3]:

1. Стратегічне управління:

– розробка довгострокових стратегій, орієнтованих на інновації;

– впровадження систем управління знаннями та інноваціями;

2. Фінансова підтримка інноваційної діяльності:

– формування інвестиційних фондів для фінансування інновацій;

– оптимізація бюджетів з акцентом на НДДКР.

3. Організаційна структура:

– впровадження гнучких і адаптивних моделей управління;

– створення спеціалізованих відділів (інноваційних хабів, R&D-центрів).

4. Взаємодія із зовнішнім середовищем:

– розширення партнерств з університетами, науковими установами та технологічними парками;

– участь у міжнародних інноваційних проєктах.

5. Розвиток людського капіталу:

– організація програм навчання та перекваліфікації кадрів;

– формування систем мотивації, орієнтованих на розвиток творчого потенціалу працівників.

6. Інноваційна культура:

– створення сприятливого середовища для генерування нових ідей;

– популяризація ідей «відкритих інновацій» через залучення всіх працівників до інноваційної діяльності.

Інноваційний потенціал підприємств є важливим чинником їхньої конкурентоспроможності та розвитку. Його формування та використання залежить від багатьох організаційно-економічних детермінант, які впливають на здатність підприємства створювати, впроваджувати та масштабувати інновації. Детальний розгляд ключових аспектів дозволяє визначити найбільш ефективні шляхи підвищення інноваційного потенціалу.

Організаційна структура підприємства суттєво впливає на його здатність генерувати та реалізовувати інноваційні ідеї. Гнучкі, децентралізовані структури, такі як матричні чи проєктні, сприяють відкритому обміну ідеями, швидшому прийняттю рішень та ефективнішій взаємодії між підрозділами. У той же час, ієрархічні структури можуть уповільнювати процеси через надмірну бюрократію [2].

Наприклад, компанії з інноваційно орієнтованою структурою, такі як стартапи, мають перевагу в адаптивності до змін. Вони швидше інтегрують нові технології та методики, що дає змогу залишатися конкурентоспроможними навіть у динамічному середовищі. У корпораціях важливо впроваджувати гібридні структури, які поєднують стабільність операційної діяльності з інноваційною гнучкістю.

Економічні ресурси – фінансові, матеріальні та людські – є основою для реалізації інновацій-

Таблиця 1 – Складові інноваційного потенціалу підприємства

Елемент	Роль у забезпеченні інноваційної спроможності
Науково-дослідницький потенціал	Кількість та якість досліджень, проведених підприємством. Наявність доступу до зовнішніх джерел знань (університети, наукові центри).
Технологічний потенціал	Рівень модернізації технологічного обладнання. Інтеграція сучасних цифрових рішень у виробничі процеси.
Інтелектуальний потенціал	Кваліфікація та професійні компетенції працівників. Кількість працівників, залучених до інноваційної діяльності.
Фінансовий потенціал	Достатність фінансових ресурсів для інвестицій у НДДКР. Залучення зовнішніх інвестиційних джерел (венчурний капітал, гранти).
Організаційний потенціал	Ефективність організаційної структури управління інноваціями. Гнучкість підприємства до змін у зовнішньому середовищі.
Культурний потенціал	Рівень інноваційної культури у підприємстві. Мотивація працівників до впровадження нововведень.

Джерело: розроблено авторами

ної діяльності. Забезпечення достатнього рівня фінансування дозволяє підприємству інвестувати в наукові дослідження, розробки та впровадження нових технологій.

Особливу увагу слід звернути на інвестиції у людський капітал, адже кваліфіковані кадри з творчим підходом є рушійною силою інновацій. Крім того, доступ до матеріальних ресурсів, таких як сучасне обладнання чи програмне забезпечення, підвищує ефективність виробничих процесів та стимулює створення нових продуктів.

Ефективні управлінські практики включають впровадження сучасних методів планування, моніторингу та оцінки інноваційних проектів. Лідерство, орієнтоване на підтримку інновацій, є ключовим фактором у формуванні культури, що заохочує співробітників до генерування нових ідей та ризикування [1].

Корпоративна культура, яка підтримує відкритість до змін, колаборацію та постійне навчання, сприяє підвищенню мотивації персоналу. Наприклад, створення інноваційних хабів та лабораторій в межах підприємства стимулює міждисциплінарну співпрацю та обмін знаннями.

Державно-приватне партнерство (ДПП) є важливим інструментом підтримки інноваційної діяльності підприємств. Державна підтримка може здійснюватися у формі грантів, субсидій, податкових пільг чи спільних інвестицій у дослідницькі проекти. Наприклад, у багатьох країнах існують програми стимулювання малого та середнього бізнесу до інноваційної активності через державне співфінансування.

Доступ до фінансових ресурсів, включаючи венчурний капітал та кредити, є критично важливим для забезпечення сталого розвитку інновацій. Успішні приклади використання венчурного фінансування, такі як Tesla чи SpaceX, демонструють, як інвестиції на ранніх етапах розвитку можуть привести до глобального успіху.

Інноваційний потенціал підприємства – це комплекс ресурсів, компетенцій і можливостей, що забезпечують здатність підприємства до розробки, впровадження та комерціалізації інновацій. Методологічна база оцінювання інновацій-

ного потенціалу включає різноманітні підходи, кожен з яких акцентує увагу на певних аспектах (рис. 2).

Для оцінювання інноваційного потенціалу підприємств використовуються різноманітні інструменти, які дозволяють забезпечити системний підхід до аналізу [4; 8]:

- SWOT-аналіз: дає можливість виявити сильні та слабкі сторони підприємства, а також зовнішні можливості та загрози, які впливають на його інноваційний потенціал. Цей інструмент корисний для розробки стратегічних напрямів розвитку;

- матриці оцінювання (наприклад, BCG, McKinsey): дозволяють аналізувати портфель продуктів і визначати, які з них потребують інноваційних оновлень;

- індексні моделі: використовуються для кількісного оцінювання інноваційного потенціалу. Наприклад, індекс інноваційної активності, який враховує частку витрат на НДДКР у загальному бюджеті підприємства, кількість отриманих патентів тощо;

- балансові моделі: допомагають оцінити співвідношення між ресурсами та результатами інноваційної діяльності.

Для більш точної та всебічної оцінки інноваційного потенціалу пропонується використати авторську методику, яка базується на інтеграції кількісних та якісних показників. Методика включає наступні етапи [7]:

1. Визначення ключових компонентів інноваційного потенціалу. До них належать:

- ресурсна база (фінансові, людські, матеріальні ресурси);

- організаційні можливості (структура управління, ефективність бізнес-процесів);

- інноваційна активність (обсяги витрат на НДДКР, кількість поданих заявок на патенти);

- здатність до адаптації (швидкість впровадження нових технологій, гнучкість до змін).

2. Розробка системи показників для оцінювання.

- кількісні показники: частка витрат на інновації у загальних витратах, обсяг інвестицій у НДДКР, кількість інноваційних продуктів;

Таблиця 2 – Оцінювання інноваційного потенціалу підприємства

Види підходів	Значення
Ресурсний підхід	Орієнтується на аналіз кількісних та якісних характеристик ресурсів підприємства (фінансових, людських, матеріально-технічних, інформаційних тощо), необхідних для інноваційної діяльності.
Процесний підхід	Вивчає здатність підприємства ефективно організовувати процеси інноваційної діяльності: від генерації ідей до впровадження та комерціалізації.
Результативний підхід	Оцінює потенціал через показники результативності інноваційної діяльності (кількість запроваджених інновацій, обсяги отриманого прибутку від інновацій, рівень конкурентоспроможності).
Інтегральний підхід	Комбінує елементи попередніх підходів, формуючи комплексний показник, що охоплює різні аспекти інноваційного потенціалу.

Джерело: розроблено авторами

– якісні показники: експертна оцінка рівня компетенцій персоналу, рівень співпраці з науковими установами.

3. Застосування методів зважування. Використовується бальна система для оцінки кожного показника, після чого визначається інтегральний індекс інноваційного потенціалу (ІІП): де – ваговий коефіцієнт i -го показника, – значення i -го показника.

На основі отриманого значення ІІП визначаються рівні інноваційного потенціалу:

- Низький (ІІП < 0.4)
- Середній ($0.4 \leq \text{ІІП} < 0.7$)
- Високий (ІІП ≥ 0.7)

Підприємствам з низьким або середнім рівнем потенціалу пропонуються конкретні заходи з його підвищення, наприклад, збільшення інвестицій у НДДКР, розвиток компетенцій персоналу, впровадження систем управління інноваціями.

Для проведення емпіричного аналізу було сформовано вибірку підприємств із різних галузей економіки України, що репрезентують як великі, так і середні та малі бізнеси. Вибірка включала 150 підприємств, які розподілилися таким чином (табл. 3):

Аналіз показав, що рівень інноваційного потенціалу варіюється залежно від галузі, розміру підприємства та регіону. Основні результати:

1. Галузеві відмінності:

- найвищий рівень інноваційного потенціалу спостерігався у сфері ІТ (85% підприємств активно впроваджують нові технології);
- машинобудування також демонструє високий рівень розвитку (70%), особливо завдяки модернізації виробництва;
- у харчовій промисловості лише 50% підприємств мають помірний рівень інноваційної активності, що обмежується оновленням продуктового асортименту;

– в аграрному секторі інновації впроваджуються повільніше (30%), здебільшого через впровадження діджитал-технологій у логістиці та управлінні.

2. Вплив розміру підприємства:

- великі підприємства мають кращі ресурси для інновацій, 90% з них активно використовують наукові дослідження та технології;
- середні підприємства демонструють помірний рівень (60%), що пояснюється обмеженими фінансовими можливостями;
- малі підприємства стикаються з низьким рівнем інноваційної активності (30%), зосереджуючись на базових операційних процесах;

3. Регіональні особливості:

- Центральна та Західна Україна мають найвищий рівень інноваційного розвитку через більшу концентрацію наукових установ та стартапів;
- східні регіони стикаються з фінансовими та організаційними труднощами, що обмежує інновації.

Основні перешкоди у використанні інноваційного потенціалу:

Фінансові обмеження: високий рівень витрат на впровадження нових технологій, відсутність доступу до дешевих кредитів або інвестицій.

Кадрові проблеми: брак кваліфікованих спеціалістів у галузі ІТ та інженерії; відтік талановитої молоді за кордон.

Недосконала інфраструктура: відсутність сучасних дослідницьких центрів та лабораторій; низький рівень діджиталізації виробничих процесів.

Регуляторні та бюрократичні бар'єри: складні процедури отримання грантів та ліцензій, непрозора податкова система.

Успішні кейси підприємств із високим рівнем інноваційного розвитку:

Компанія «ІнноваТех» (машинобудування, м. Київ): впровадила автоматизовану систему

Таблиця 3 – Структура вибірки підприємств

Категорія	Показник	Кількість підприємств	Відсоток (%)
Галузі	Машинобудування	45	30%
	Інформаційні технології (ІТ)	30	20%
	Харчова промисловість	23	15%
	Аграрний сектор	30	20%
	Легка промисловість	15	10%
	Інші (енергетика, будівництво тощо)	7	5%
Розмір підприємств	Малі підприємства (до 50 працівників)	60	40%
	Середні підприємства (50–250 працівників)	53	35%
	Великі підприємства (понад 250 працівників)	37	25%
Регіони	Центральна Україна	60	40%
	Західна Україна	45	30%
	Східна Україна	30	20%
	Південна Україна	15	10%

Джерело: [7]

контролю якості продукції, що скоротило витрати на виробництво на 20%; успішно інтегрувала штучний інтелект у процеси прогнозування попиту.

Аграрний холдинг «ЗерноФарм» (Центральна Україна): використовує дрони для моніторингу полів та оптимізації використання добрив; за рахунок інновацій вдалося підвищити врожайність на 15% за два роки.

IT-стартап «СофтТех» (м. Львів): розробив програмне забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку, яке стало популярним серед малих підприємств; отримав грант від ЄС на подальший розвиток.

Харчовий завод «ЕкоПродукт» (Одеська область): запровадив інноваційну лінію пакування, що знизило використання пластику на 40%; розробив нову лінійку органічних продуктів, що отримала сертифікацію міжнародних стандартів.

Інноваційний потенціал підприємств відіграє ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності, стійкості та динамічного розвитку бізнесу в умовах швидких змін глобальної економіки. Для ефективного формування та використання цього потенціалу важливо впроваджувати стратегічні підходи, що враховують як організаційні, так і економічні аспекти:

- провести цифровізацію процесів: автоматизація рутинних операцій, використання big data та штучного інтелекту дозволяють підвищити продуктивність праці й знизити витрати на управління процесами; залучити механізми фінансового інжинірингу: використання таких інструментів, як венчурне фінансування, краудфандинг чи партнерські інвестиційні програми, допомагає знизити ризики при впровадженні інноваційних проектів; оптимізувати використання людських ресурсів: підприємствам слід інвестувати в навчання персоналу, що забезпечує підвищення рівня кваліфікації співробітників та їх здатності працювати з новими технологіями; використовувати підхід екологічної стійкості: ефективне управління ресурсами, включаючи енергію, матеріали та відходи, знижує витрати та сприяє створенню позитивного іміджу підприємства.

- створити сприятливе інноваційне середовище через державну підтримку та інвестиції. Забезпечення податкових стимулів для інновацій: запровадження податкових пільг для підприємств, що інвестують у НДДКР (науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки), стимулює розвиток інновацій; розвиток державно-приватного партнерства: взаємодія держави та бізнесу у вигляді спільного фінансування інноваційних проектів дозволяє знизити навантаження на підприємства і збільшити доступ до ресурсів.

- сприяти створенню інноваційних кластерів. Формування спеціалізованих зон, таких як

технопарки чи інкубатори стартапів, забезпечує підприємства доступом до інфраструктури, інвестицій та мережі партнерів.

- гарантувати прозорість регуляторного середовища. Зменшення бюрократичних процедур і створення сприятливих умов для реєстрації та захисту інтелектуальної власності стимулює інноваційну активність.

- інвестування в освітні ініціативи. Держава повинна підтримувати розвиток STEM-освіти (наука, технології, інженерія, математика) та програм перекваліфікації, щоб підвищити кадровий потенціал для впровадження інновацій.

Висновки. У сучасних умовах глобалізації, цифровізації та технологічного прогресу інноваційний потенціал є важливим фактором конкурентоспроможності підприємств та національної економіки. Ефективне використання цього потенціалу визначає здатність підприємств до адаптації, стійкого розвитку та виходу на світові ринки. Українські компанії стикаються із серйозними перешкодами, такими як брак фінансування інноваційних проектів, технологічна відсталість та застаріле обладнання, слабка інтеграція науки та бізнесу, кадровий дефіцит у галузях STEM, регуляторні бар'єри та низька ефективність державної підтримки. Інноваційний потенціал є багатовимірним явищем, що включає науково-дослідницький, технологічний, інтелектуальний, фінансовий, організаційний та культурний аспекти. Усі ці елементи взаємопов'язані та формують основу для інноваційної діяльності підприємства. Для підвищення інноваційного потенціалу необхідні ефективні організаційно-економічні заходи, серед яких – впровадження гнучких організаційних структур, стимулювання державно-приватного партнерства, розвиток фінансових механізмів підтримки інновацій, формування інноваційної культури та розвиток людського капіталу.

Таким чином, для успішного управління інноваційним потенціалом підприємства необхідне посилення взаємодії між бізнесом і науковими установами через створення платформ співпраці; стимулювання інвестицій у НДДКР за допомогою грантів, пільг та венчурного капіталу; впровадження сучасних цифрових технологій та модернізація виробничого обладнання; створення програм для навчання та перекваліфікації працівників; розробка інноваційних стратегій на рівні підприємств та держави. Успішне формування інноваційного потенціалу можливе лише за умови ефективного партнерства між державними інституціями та приватним сектором. Державна підтримка має бути спрямована на створення сприятливого середовища для бізнесу, забезпечення доступу до фінансових ресурсів і стимулювання міжнародного співробітництва. Інноваційний потенціал є критичним чинником для економіч-

ного розвитку та конкурентоспроможності підприємств. Вирішення ключових проблем та впровадження організаційно-економічних заходів

дозволить значно підвищити інноваційність українських компаній та сприяти їх інтеграції у глобальні ринки.

Бібліографічний список:

1. Бондарчук М. К., Біленська Я. Р. Характеристика складових інноваційного потенціалу господарських структур в системі «інновації – фінанси – виробництво». *Сучасні проблеми економіки і менеджменту* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 29 листоп. 2011 р. Львів, 2011. С. 197–198.
2. Войнаренко М. П., Скалюк Р. В. Інноваційний потенціал промислових підприємств: сутність, структура, особливості оцінки та перспективи розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Екон. науки*. 2008. № 1(2). С. 7–12.
3. Гришко В. А., Колещук О. Я., Крет Н. І. Формування та оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. *Проблеми економіки і управління*. 2009. № 640. С. 47–55.
4. Гурочкіна В. В. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 5(21). С. 51–57.
5. Захарченко В. І., Корсікова Н. М., Меркулов М. М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 448 с.
6. Ілляшенко С. М. Сутність і структура потенціалу інноваційного розвитку підприємства. *Економічний потенціал підприємства* : навч. посіб. / за ред. О. Ф. Балацького, О. М. Теліженка. Суми : Університетська книга, 2014. С. 291–301.
7. Котвицька Н. М. Інноваційна система як основа розвитку національного господарства. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 4(32). С. 53–64.
8. Федулова Л. Інноваційний розвиток: еволюція поглядів та проблеми сучасного усвідомлення. *Економічна теорія*. 2013. № 2. С. 28–45.

References:

1. Bondarchuk M. K., Bilenska Ya. R. (2011) Kharakterystyka skladovykh innovatsiinoho potentsialu hospodarskykh struktur v systemi "innovatsii – finansy – vyrobnytstvo" [Characteristics of the Components of Innovative Potential of Economic Structures in the "Innovation – Finance – Production" System]. *Suchasni problemy ekonomiky i menedzhmentu*. Mizhnarodna naukovopraktichna konferenciya (Lviv, November 29, 2011). Lviv. Pp. 197–198. (in Ukrainian)
2. Voinarenko M. P., Skaliuk R. V. (2008) Innovatsiyni potentsial promyslovykh pidpriemstv: sutnist, struktura, osoblyvosti otsinky ta perspektyvy rozvytku [Innovative Potential of Industrial Enterprises: Essence, Structure, Assessment Features, and Development Prospects]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekon. nauky*. vol. 1(2), pp. 34–42.
3. Hryshko V. A., Koleschuk O. Ia., Kret N. I. (2009) Formuvannia ta otsiniuvannia innovatsiinoho potentsialu mashynobudivnykh pidpriemstv [Formation and Evaluation of the Innovative Potential of Machine-Building Enterprises]. *Problemy ekonomiky i upravlinnia*. vol. 640, pp. 47–55.
4. Hurochkina V. V. (2015) Innovatsiyni potentsial pidpriemstva: sutnist ta systema zakhystu [Innovative Potential of an Enterprise: Essence and Protection System]. *Ekonomika: realii chasu*. vol. 5(21), pp. 51–57.
5. Zakharchenko V. I., Korsikova N. M., Merkulov M. M. (2012) Innovatsiyni menedzhment: teoriia i praktyka v umovakh transformatsii ekonomiky [Innovative Management: Theory and Practice in the Context of Economic Transformation: Textbook]. Kyiv, P. 448. (in Ukrainian)
6. Illiashenko S. M. (2014) Sutnist i struktura potentsialu innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva. Ekonomichni potentsial pidpriemstva [The Essence and Structure of the Innovative Development Potential of an Enterprise. Economic Potential of an Enterprise: Textbook]. In O. F. Balatskoho, O. M. Telizhenka (Eds.). Sumy, pp. 291–301. (in Ukrainian)
7. Kotvytska N. M. (2024) Innovatsiina systema yak osnova rozvytku natsionalnoho hospodarstva [The Innovation System as a Basis for the Development of the National Economy]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 4(32), pp. 53–64.
8. Fedulova L. (2013) Innovatsiyni rozvytok: evoliutsiia pohliadiv ta problemy suchasnoho usvidomlennia [Innovative Development: Evolution of Views and Challenges of Modern Understanding]. *Ekonomichna teoriia*, vol. 2, pp. 28–45.

INNOVATIVE POTENTIAL OF ENTERPRISES: ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC DETERMINANTS OF ITS FORMATION AND UTILIZATION

Nataliia Kotvytska

Doctor of Economics, Associate Professor of the Department
of Economics, Finance and Accounting
Private Higher Education Institution "European University"

Serhii Skorodid

Postgraduate student of the Department
of Economics, Finance and Accounting
Private Higher Education Institution "European University"

Summary. The article examines the essence, structure, and key factors influencing the formation and realization of the innovative potential of enterprises. It is determined that innovative potential encompasses a set of internal and external resources that ensure an enterprise's ability to generate, implement, and commercialize innovations. Internal components include human capital, technological base, financial resources, organizational structure, and corporate culture. Among external factors, market demand, competitive environment, government support, and global technological trends play a crucial role. The article emphasizes organizational determinants, particularly the importance of implementing flexible management models that enhance adaptability and stimulate employees' creative activity. Leadership that fosters an innovative culture is highlighted as a decisive factor for success. The economic aspects cover the analysis of investments in research and development (R&D), access to financial resources, and the effectiveness of government programs to stimulate innovation. The article underscores the importance of partnerships between the private and public sectors, the use of tax incentives, and grants to support the innovation activities of enterprises. Based on the obtained results, practical recommendations are proposed to strengthen innovative potential, including the creation of innovation clusters, the adoption of modern digital technologies, and the enhancement of collaboration between businesses, academia, and government. Thus, the article substantiates the necessity of a comprehensive approach to forming and utilizing innovative potential, based on the interaction of organizational and economic factors. The implementation of the proposed approaches will contribute to enhancing the competitiveness of enterprises, their market resilience, and their contribution to the overall economic development of the country.

Keywords: innovative potential, enterprise, innovative climate, development, efficiency, determinants.

Стаття надійшла до редакції 13.02.2025